Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Kertomus

Ei salainen
TiVP 11/2020 vp 5.

5.3.2020

VN/4122/2019
VN/4122/2019-PLM-8

JAKELU

Puolustusministeriön kertomus tiedustelumenetelmien ja sotilastiedustelun suojaamisen käytöstä sekä valvonnasta vuonna 2019

Puolustusministeriö antaa sotilastiedustelusta annetun lain (xxx/2019) x §:n mukaisesti eduskunnan tiedusteluvaliokunnalle, tiedusteluvalvontavaltuutetulle ja eduskunnan oikeusasiamiehelle vuosittain kertomuksen laissa tarkoitettujen tiedustelumenetelmien, sotilastiedustelun suojaamisen käytöstä sekä sotilastiedustelun valvonnasta.

Sotilastiedustelusta annetun lain 105 §:n nojalla pääesikunnan päällikkö suorittaa sotilastiedustelun sisäistä valvontaa ja Puolustusvoimien asessori vastaa sotilastiedustelun sisäisestä laillisuusvalvonnasta.

Sotilastiedustelusta annetun lain 106 §:n 1 momentin nojalla puolustusministeriö valvoo sotilastiedustelutoimintaa. Pykälän 2 momentin mukaan puolustusministeriölle on toimitettava tiedot yhteiskunnallisesti, taloudellisesti tai vakavuudeltaan merkittävistä sotilastiedusteluun liittyvistä asioista.

Sotilastiedustelusta annetun lain 107 §:n 1 momentin nojalla sotilastiedustelun ulkoista valvontaa suorittaa eduskunnan tiedusteluvaliokunta, eduskunnan oikeusasiamies ja tiedusteluvalvontavaltuutettu.

Lain nojalla on annettu valtioneuvoston asetus sotilastiedustelun tiedustelumenetelmistä (711/2019) sekä puolustusministeriön asetus sotilastiedustelun valvonnasta puolustushallinnossa ja valvonnasta annettavista kertomuksista (1000/2019). Viimeksi mainitulla asetuksella kumottiin asetus 712/2019, joka sisälsi kaksi teknistä virhettä. Muilta osin asetusta ei muutettu.

Pääesikunta ja sotilastiedusteluviranomainen ovat toimittaneet puolustusministeriölle vuosikertomuksen laatimiseksi vaadittavat asiakirjat. Sisältävät sotilastiedustelun valvonnasta puolustushallinnossa ja valvonnasta annettavista kertomuksista annetussa puolustusministeriön asetuksessa säädetyt tiedot, pääesikunnan oikeudellisen osaston selvityksen sotilastiedustelun valvonnasta sekä pääesikunnan päällikön näkemyksen sotilastiedusteluviranomaisen toiminnan lainmukaisuudesta, laillisuusvalvonnan organisoinnista sotilastiedusteluviranomaisessa ja pääesikunnan oikeudellisen osaston suorittaman laillisuusvalvonnan toiminnasta.

Puolustusministeriön suorittamassa valvonnassa on tarkastettu kaikki vuonna 2019 tehdyt sotilastiedusteluviranomaisessa tehdyt päätökset. Lisäksi puolustusministeriön laillisuusvalvonta on tarkastanut sekä antanut huomionsa muista sotilastiedustelun oikeudellisia liityntäpintoja sisältävistä asiakirjoista. Puolustusministeriön esittämät huomiot on otettu asian mukaisesti huomioon.

Asiakirjojen tarkastamisen ohessa tarkastusten yhteydessä sotilastiedusteluviranomaisen edustajien kanssa on keskusteltu toimintatavoista ja niiden kehittämisestä sekä muista kehittämistarpeista ja ajankohtaisista aiheista. Keskusteluiden perusteella havaittiin sotilastiedustelusta annetun lain 67 §:n 1 momentissa tekninen muutostarve.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Puolustusministeriö PL 31 00131 Helsinki	Eteläinen Makasiinikatu 8 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo@defmin.fi www.defmin.fi

Tarkastusten yhteydessä on keskusteltu myös tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminnasta. Puolustusministeriön saaman selvityksen perusteella tiedusteluvalvontavaltuutettu on aloittanut valvontatoimensa tehokkaasti ja valtuutettu on tarkastanut kaikki sotilastiedusteluviranomaisessa tehdyt päätökset. Yhteistyö valtuutetun kanssa on käynnistynyt hyvin ja valtuutetun kanssa on käyty keskusteluja myös tiedustelumenetelmiä koskevien päätösten ulkopuolella olevista asioista.

Tiedusteluvalvontavaltuutettu on toimittanut 27.9.2019 huomion puolustusminiteriölle tekniseen laitetarkkailuun liittyen. Tiedusteluvalvontavaltuutettu toteaa, että teknisen kuuntelun ja teknisen laitetarkkailun välillä saattaa syntyä epäselvyys, sillä säännösten yksityiskohtaisissa perusteluissa puhutaan kummankin toimivaltuuden yhteydessä niin sanotusta näppäimistökuuntelusta. Puolustusministeriö on antanut pääesikunnalle asiasta ohjauskirjeen 18.10.2019, jossa todetaan, että niin sanottu näppäimistökuuntelu on toteutettava teknistä laitetarkkailua hyödyntäen.

Puolustusministeriö on myös käynyt läpi ja tarkastanut kaikki pääesikunnan oikeudellisen osaston tekemät tarkastuskertomukset ja antanut huomionsa laillisuusvalvonnan suunnitelmista.

Puolustusministeriö on seurannut tarkasti sotilastiedustelusta annetun lain täytäntöönpanoa. Ministeriön tasolla suoritetaan vakituista jatkuvaa ja laaja-alaista sotilastiedustelutoiminnan seurantaa.

Puolustusministeriön, pääesikunnan oikeudellisen osaston ja sotilastiedusteluviranomaisen välisen toiminnan voidaan katsoa olevan erinomaisella tasolla. Puolustusministeriön arvion mukaan se saa valvonnan kannalta keskeiset tiedot ilman aiheetonta viivytystä.

Laillisuusvalvonta sekä oikeudellinen tuki on toteutettu Puolustusvoimissa tarkoituksenmukaisesti. Lisäksi sisäisen valvonnan voidaan arvioida olevan Puolustusvoimissa tehokasta ja kattavaa sekä toteuttavan kansallisen lainsäädännön lisäksi Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asettamat vaatimukset.

Puolustusministeriö ei ole havainnut sotilastiedustelun laillisuusvalvontatoiminnassaan vuonna 2019 erityisiä kehittämiskohteita eikä lainvastaista menettelyä.

Kansliapäällikkö Jukka Juusti

Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

Liitteet Puolustusministeriön kertomus (TL II)

Jakelu Eduskunnan oikeusasiamies
Tiedusteluvalvontavaltuutettu
Eduskunnan tiedusteluvaliokunta

Tiedoksi PLM Kansliapäällikkö, Jukka Juusti
Pääesikunta
Pääesikunta tiedusteluosasto